



Vilan

Het slagersmes

Je vergeet weleens wat, kan iedereen overkomen, ik loop soms rond met de ene sok in handen op zoek naar de andere sok, en dan ga ik opeens uit het raam kijken en denk een minuut later: waarom heb ik een sok in handen? Vergeten. In de Schilderswijk woont een slager die vergeet dat hij zijn mes in de hand houdt. Dat lijkt me geen man om getrouwd mee te zijn.

Ik kwam deze slager op het spoor dankzij de krantenberichten over het zoveelste opstootje in de Schilderswijk. Ruzie op straat, de slager loopt met zijn mes naar de aanwezige agenten. Het raadslied Abdou Khoulani van de islamitische Partij van de Eenheid legde aan iedereen uit hoe zo iets kon. Vergeten. Later of eerder heette het een poging te wezen om de boel te kalmeren. Vergeten lijkt me nog de meest wenselijke optie. Maar zelfs dan: in beide gevallen ben je als slager weggezet als een dom mens. Zo helpen we de middenstand om zeep, met dank aan de Partij van de Eenheid.

Als vegetarische medemens had ik Google nodig om te weten hoe zo'n mes er tegenwoordig uit ziet. Groot, mooi en duur, als je tenminste een handgesmeed Japans model wilt. Dat wilde ik. Driehonderd euro, en ik geloof dat ze het gratis opsturen. Heb je wel een slijpsteenje nodig natuurlijk, want tomaten snijden lukt alleen met een scherp mes. Het waren prachtige messen, helaas ver boven mijn budget, en ik moest er diep van nadenken over die slager en zijn collectie messen.

In mijn straat gebeurt ook wel eens wat. Niet veel, maar toch. Vorige week is er een bestelbusje weggesleept en deze week staan er steigers bij de overburen. 't Geeft een bepaalde onrust waar ik slecht tegen kan. Anderen in de straat zie ik ook wat schichtig kijken. Er is dus een gevoelige situatie aan het ontstaan. En we weten, mensen hebben tegenwoordig een kort lontje. Ellende heb je zo. Zou 't helpen als ik preventief met een Japans koksmes uit het raam ging hangen? 'Julie daar in die steiger, hoor eens wat zachter', en dan de mannen aanwijzen met mijn mes: 'Ja, ik heb het tegen jou en ook tegen jou'. Je zet jezelf te kijk, en niet op een goede manier.

Als ik die slager was, eiste ik genoegdoening. Rectificaties. Geld in verband met de gederfde inkomsten en de reputatieschade. Doet hij het niet, dan weten we genoeg.

Vilan van de Loo

MAUREEN DAVIS

‘Waarom heb ik geen vader?’

Over wat het betekent om je vader niet te kennen en zelfs niet over hem te mogen praten, kan Maureen Davis (64) tot in de pijnlijkste details meepraten. De langdurige zoektocht naar haar vader en alles wat daaraan voorafging, inspireerde haar tot een boek. ‘Schatgraven in de kelder van tante D.’ is beslist niet louter een verslag van haar persoonlijke geschiedenis maar vooral een informatieve, psychosociale verkenning van de intense behoefte van de mens om zijn biologische oorsprong te kennen. Een zinvol werk nu de moderne voortplantingstechniek steeds vernuftiger mogelijkheden biedt.

Door Vera de Jonckheere

Vanaf het begin van het gesprek in haar huis aan de Weisenbruchstraat maakt Maureen Davis duidelijk dat voor haar bij ouderschapskwesties het belang van het kind op de eerste plaats staat. Bij diverse voor een breed publiek uitgedragen actualiteitenrubrieken zet zij vraagtekens. “Een vrouw van 63 die met behulp van een donoreicel en -zaadcel nog moeder wordt en dan de hoop uitspreekt dat ze op deze manier misschien ook een leuke partner vindt; de zaaddonor die als ‘de man met 100 kinderen’ de publiciteit zoekt”. Ze is verontwaardigd over de onzorgvuldige administratie van spermadonoren in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw, toen spermadonatie nog anoniem kon plaatsvinden. Daardoor is voor vele kinderen hun afstamming ineens op losse schroeven komen te staan. “Ik hoor jonge vrouwen zonder partner nonchalant roepen: ‘Oh, dan neem ik wel een donor’. Het belang van de ouder(s) lijkt bij deze voorbeelden – er zijn er legio – meer gewicht in de schaal te leggen dan dat van het kind. Moet je alles wat kan ook willen?” Tegen het recente initiatief van de vondelingenkamers waar een moeder haar kind anoniem kan achterlaten, heeft zij haar bedenkingen. “Initiatiefneemster Muller noemt het kind te vondeling leggen op een veilige plek een daad van liefde en zorg. Aan haar goede bedoelingen twijfel ik niet, maar je maakt het de moeder veel te gemakkelijk om haar kind af te staan. Mijn grootste bezwaar is echter dat het

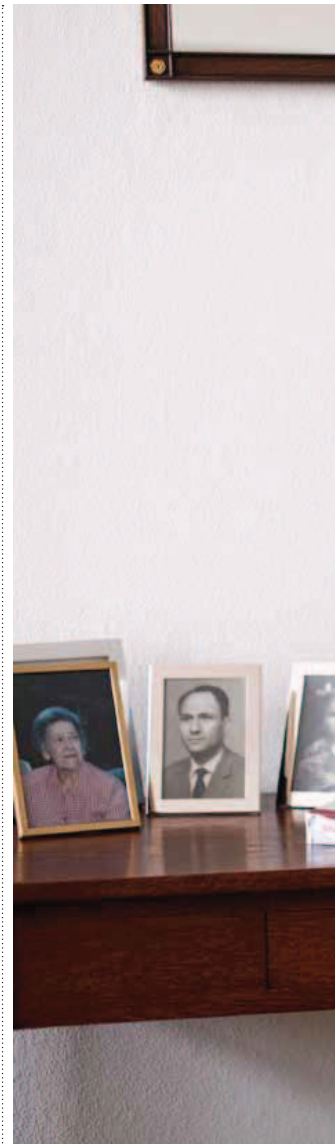
kind het recht op afstammingsinformatie wordt ontnomen. Dat is niet voor niets een van de rechten van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind”. Denk van tevoren na over de levenslange gevolgen voor een kind dat zijn of haar vader of moeder niet zal leren kennen, zou zij de betrokkenen op het hart willen drukken. Met haar boek wil zij een bijdrage leveren aan meer bewustwording van een groot maatschappelijk probleem waarin zij haars ondanks ervaringsdeskundige is. En waarbij zij na haar recente afstuderen als psychosociaal counselor en coach bovendien professioneel bevoegd is om anderen bij te staan. Zij wil anderen helpen in de existentiële zoektocht naar zichzelf. “Wat mij vooral drijft is om samen met anderen die zich hiermee bezighouden te voorkomen dat er nog meer kinderen op de wereld worden gezet die hun ouder(s) niet zullen kennen. Ieder kind heeft het recht te weten wie zijn of haar biologische vader en/of moeder is”. Met ‘Schatgraven in de kelder van tante D.’ (ondertitel: ‘zoektocht naar de onbekende biologische vader’) toont zij eveneens aan dat negatieve jeugderva-

ringen te transformeren zijn tot positieve inzichten waarvan iedereen kan leren. Ook haar ‘diepe wonden zijn geneeld.’

Noorderzon

Davis groeide op in een eenoudergezin; samen met haar moeder en haar jongere zusje woonde zij in bij haar grootouders in Scheveningen. Haar vader vertrok in 1952 – twee jaar na haar geboorte, haar zusje lag net in de wieg – met de spreekwoordelijke noorderzon en werd vanaf dat moment doodgezwegen. In de jaren vijftig was het nog niet zo gewoon om een kind van gescheiden ouders te zijn. ‘Waarom heb ik geen vader? Iedereen heeft toch een vader?’ Vragen van de kleine Maureen die hunkerde naar een vader, haar vader, werden door haar moeder steevast met negatieve connotaties afgewimpeld. ‘Alles wat met die man te maken heeft, is slecht’. Zij durfde nauwelijks vragen meer te stellen, in haar nestelde zich een diepe schaamte voor die ‘slechte’ man, een schaamte die zich sluipenderwijs uitsloekte tot haarzelf. “Mijn vader en mijn moeder ontmoetten elkaar in de zomer van 1947 op de tennisbaan van Scheveningen. Hij, 28, zoon van een Indiëse vader en een Engels moeder, was net gearriveerd uit Nederlands-Indië waar hij achtereenvolgens in een jappenkamp en een bersiapkamp (internering door Indonesische vrijheidsstrijders) had gezeten. Zij, 23, dochter van een Nederlandse KNIL-officier en een Europees-Indische moeder. De mooie jonge mensen – zo vlak na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog vol euforie over de nieuw verworven vrijheid maar nog helemaal niet

‘Mijn grootste verdriet is dat ik mijn vader nooit meer heb ontmoet’



► Foto: Piet Gispen

toe aan de verantwoordelijkheid van een gezin – vielen als een blok voor elkaar. Ze verloofden zich in de herfst van 1947 en trouwden het jaar daarop”. Davis’ vader wilde zo snel mogelijk terug naar Java om de deels door de Indonesiërs geconfisqueerde familiebezittingen weer op te bouwen en ging ‘in zaken’ om dat doel zo snel mogelijk te bereiken. “Onduidelijke zaken. Hij reisde heel Europa door, leende mooie auto’s, grote sommen geld en deed zich voor als steenrijke zakenman”. Huwelijksrouw bleek niet zijn grote kracht. Haar moeder kwam er langzamerhand achter getrouwd te zijn met een overspelige fraudeur en oplichter. Haar man belandde tot tweemaal toe in de gevangenis. Zij vroeg echtscheiding aan.

Begripvol

Davis heeft door haar bijna veertig jaar lange zoektocht, research en studie geleerd op een andere, meer begripvolle manier te kijken naar zowel haar vader als haar moeder. “Ik zou hem willen typeren als een charmante rakker. Twee kampen in Indonesië, tweemaal gevangengezeten: dat laatste heeft-ie natuurlijk zelf veroorzaakt, maar tegen de achtergrond van wat hij allemaal heeft doorgemaakt... Ik ben nooit boos op hem geweest, wel op mijn moeder. Soms nog. Zij draagt haar



'Jonge mensen die in kampen van Japanners en Indonesiërs allerlei verschrikkingen hadden meegemaakt, waren niet in staat verantwoordelijkheid te dragen'

slachtofferschap nog steeds uit, laatst begon zij – als intussen broze negentigjarige – opnieuw de slechte eigenschappen van mijn vader op te sommen. Tegen mij, de in haar ogen lastige en overgevoelige Maureen, die zich nog altijd met de verkeerde dingen bezighoudt. Toen ik op mijn zevenendertigste voor de zoveelste keer met haar probeerde te praten over mijn vader, vroeg ze verbijsd: 'Ben je daar nu nog mee bezig?' Zij wil mijn boek niet lezen, werd al boos toen zij de omslag zag met de afbeelding van de brieven en het fotootje van mijn vader. Met mijn zusje kan ik evenmin over mijn zoektocht en mijn boek praten. Zonder het gelezen te hebben, vindt mijn moeder het een slecht boek, geen goede zaak dat ik het heb geschreven. Zij is niet naar de boekpresentatie gekomen, maar hoe verdrietig ik het ook vond, ik heb alles door laten gaan. Uiteindelijk volg ik al veertig jaar mijn eigen hart. Ik kan de stroeve relatie met mijn moeder en mijn zusje rationeel wel verklaren, maar het blijft wrang".

Davis begon vierenveertig jaar geleden aan de zoektocht naar de voor haar onbekende biologische vader. Zij was twintig, trotseerde alles en iedereen en ging zelfs tegen haar eigen schaamtegevoel in. "De drang om te weten wie mijn vader was, bleek sterker dan de loyaliteit

aan mijn moeder". In 1974 bereikte haar het bericht dat haar vader op 54-jarige leeftijd in Indonesië aan kanker was overleden. "Mijn grootste verdriet is dat ik hem nooit meer heb ontmoet". Met haar diepe teleurstelling kon zij evenmin ergens terecht en zij zette haar zoektocht voort. Zij leerde de zussen en de jongste broer van haar vader kennen, de kinderen uit zijn tweede, ook op een echtscheiding uitgelopen huwelijk. "Met mijn jongere halfzusje heb ik een goed contact. Zij is me zeer dierbaar. Samen hebben wij de brieven uitgezocht die ik heb gevonden in de kelder van tante D., de oudste zus van mijn vader". Haar vader bleek haar al die jaren brieven en cadeautjes te hebben gestuurd die haar willens en wetens zijn onthouden. Dankzij de brieven vond Davis alsnog erkenning en kreeg zij een beeld van haar vader. "Ik las bijvoorbeeld: 'Hoe gaat het met Maureen?' Ik hoor dat zij het goed doet op school".

Synchroniciteit

Davis is gezegend met twee zoons van 38 en 34 jaar en twee kleinkinderen. Een bijzondere passage in het boek is gewijd aan het Jungiaanse begrip synchroniciteit. Op de ochtend dat haar jongste zoon in alle vroegte werd geboren, besefte zij in een flits dat dit tevens de geboor-

tedag van haar vader was. Zij kon dat niet weten: "Door het grote stilzwijgen had ik er tot dan toe nooit bij stilgestaan dat mijn vader ook ieder jaar jarig was geweest. Tante D. stond, geheel tegen haar trage Indische ochtendrituele natuur in, een uur later naast het bed. 'Het klopt, hè?', vroeg ik. 'Ja, en daarom ben ik nu hier', antwoordde zij". Deze spirituele ervaring noemt Davis haar Indische stukje. Vrij kort na de bevalling verdween haar overspelige echtgenoot uit haar leven. "Achteraf heb ik pas beseft dat ik onbewust getrouwd ben met een kopie van mijn vader".

In 1993 stond zij samen met tante R., de in Jakarta woonachtige jongste zus van haar vader, aan het graf van haar vader op begraafplaats Kembang Kuning in Surabaya. "Het was belangrijk voor mij om te zien en te voelen dat hij daadwerkelijk dood was. Ik heb nog nooit van mijn leven zo hard, zo lang gehuild als daar met tante R. aan mijn zijde". Het verdriet dat zij jarenlang had verstoep, alle vragen die zij haar vader nooit meer zou kunnen stellen, kwamen naar boven.

Indisch

"Daarna ben ik doorgedaan met zoeken naar informatie en familieleden. Het Indische in mij is tot bloei gekomen". Afgelopen 15 augustus

herdacht de stichting Indisch Zwijgen 'Me Hoela' bij boekhandel Paagman de bevrijding van Nederlands-Indië. In het kader van het project 'Den Haag, stad van aankomst', een samenwerkingsverband met het Haags Historisch Museum vertelde zij daar het verhaal van haar vader. "Al pratend kwam ik tot het inzicht dat jonge mensen die in kampen van Japanners en Indonesiërs allerlei verschrikkingen hadden meegemaakt, niet in staat waren verantwoordelijkheid te dragen. In Nederland kregen zij geen erkenning; men had hier de Hongerwinter achter de rug en had geen idee wat landgenoten in een ver buitenland hadden moeten doorstaan".

Zij is trots op de strijd die zij heeft geleverd en realiseert zich dat familiegeheimen zich in diverse verschijningsvormen aandienen. De Nederlandse militairen die van 1946 tot 1949 naar Nederlands-Indië werden gestuurd om de Indonesische vrijheidsstrijd neer te slaan, zijn daar relaties aangegaan waaruit kinderen zijn geboren. "Die kinderen hebben het later eveneens moeilijk gekregen, omdat zij in de meeste gevallen ook niet weten wie hun vader is. Denk aan Trees en haar Canadees: de kinderen in Nederland verwekt door een bevrijder op doorreis. Of aan moeders die jaren later hun kind zoeken na het als

baby te hebben afgestaan". Davis is ervan overtuigd dat de strijd tegen familiegeheimen – van welke aard dan ook – altijd iets oplevert, ook als je je ouder(s) niet vindt. "Ik heb in die strijd de erkenning gevonden die ik van mijn ouders heb moeten missen. Dit boek heeft, als tastbaar resultaat van mijn strijd, een verschuiving teweeggebracht waardoor alles op zijn plek lijkt te vallen. Ik heb, gepensioneerd en wel, mijn passie gevonden in het begeleiden van anderen. Dit is mijn wereld; ik geniet van de contacten met donoren adoptiekinderen, van de samenwerking met professionals die zich voor hen inzetten".

Zij heeft zich geregeld afgevraagd of ze de persoonlijke zoektocht naar haar vader wel openbaar zou maken. Al schrijvend vormde zich een volmondig 'ja'. "Een ja, om op die manier zin en betekenis te geven aan mijn levensverhaal. Mijn persoonlijke verhaal is slechts ondersteunend aan een hoger doel".

Naar het verre graf van haar vader zal zij vanwege de hoge kosten niet snel opnieuw afreizen, maar de vader van Wieteke van Dort rust op dezelfde begraafplaats. "Wieteke gaat er deze maand naartoe en zal voor mij strooibloemetjes op het graf van mijn vader leggen. Dat betekent heel veel voor mij".